

جزئیات آخرین گزارش وزارت خارجه دولت روحانی به مجلس درباره برجام

وزارت امور خارجه بیست و دومین و آخرین گزارش سه ماهه از روند اجرای برجام در دولت تدبیر و امید را به مجلس شورای اسلامی ارائه کرد.

به گزارش سایت خبری پرسون، بیست و دومین و آخرین گزارش وزارت امور خارجه در ۲۱۳ صفحه و چهارده بند و با پیوست‌های مختلف ارسالی به مجلس شورای اسلامی، درباره فرایند اجرای برجام در سالهای اخیر، آخرین وضعیت مذاکرات وین برای احیا این موافقت‌نامه توضیح داده شده است.

در ۱۴ بند شامل نتایج توافق و اجرای برجام، کوشش صادقانه برای رعایت خطوط قرمز، بدعهدی آمریکا، خروج آمریکا از برجام، اقدامات کم نتیجه اروپا پس از خروج آمریکا، جنگ تمام عیار اقتصادی دولت آمریکا علیه مردم ایران، استفاده از ساز و کار بند ۳۶ برجام برای حل و فصل اختلافات، کاهش تعهدات هسته‌ای اجرای قانون اقدام راهبردی برای لغو تحریم‌ها، صیانت از حقوق ملت ایران، شکست سیاست فشار حداکثری، حزب دموکرات و بازگشت به برجام، مستند سازی ضرورت رفع تحریم‌ها، مذاکرات وین منطبق با سیاست قطعی نظام و آخر دعوانا تدوین شده است.

در بند ۱۳ این گزارش درباره مذاکرات وین برای احیای برجام آمده است: از ابتدای سال ۱۴۰۰ دولت جمهوری اسلامی ایران وارد مذاکراتی سخت و نفس گیر با کشورهای عضو کمیسیون مشترک برجام و از طریق آنان به صورت غیر مستقیم با آمریکا شد مبنای این مذاکرات که تاکنون ۶ دور آن برگزار شده است دقیقاً منطبق با سیاست قطعی نظام توسط مقام معظم رهبری در اول فروردین ۱۴۰۰ اعلام شده است که ایشان فرمودند آمریکایی‌ها باید تمامی تحریم‌ها را لغو کند و ما راستی آزمایی خواهیم کرد و سپس به برجام برمی‌گردیم و این یک سیاست قطعی است.

همچنین در ادامه گزارش آمده است: خروجی این مذاکرات، مصوبه کمیسیون مشترک برجام خواهد بود که پیوست رفع تحریم‌ها، اقدامات هسته‌ای و طرح اجرایی چگونگی اجرا از جمله راستی آزمایی را دارد. این مصوبه بدون حضور آمریکا خواهد بود و متعاقب انجام تعهدات رفع تحریم‌ها و با کمیسیون مشترک آمریکا به عنوان عضو برجام باز خواهد داشت.

بر اساس چارچوبی که تاکنون در مذاکرات وین به دست آمده است در صورت حصول توافق و بازگشت آمریکا به برجام همه تحریم‌هایی که طبق برجام رفع شده بودند مجدداً رفع خواهند شد. علاوه بر این، کلیه تحریم‌های ترامپ که در صورت استمرار عضویت آمریکا در برجام نمی‌توانستند و به بهانه‌های دیگر رفع شوند، آنها هم رفع می‌شوند. بر این اساس طرف مقابل عنوان می‌کند که در نتیجه بازگشت به برجام تمامی تحریم‌های ذکر شده در برجام به شمول بخشی موضوعی و یا شخصی و نیز کلیه تحریم‌های وضع شده بعدی که مانع انتفاع ایران از آثار لغو تحریم‌های برجامی می‌شوند رفع خواهند شد.

در نتیجه آثار این تحریم رفع تحریم به صورت خواهد بود که کلیه اشخاص غیر آمریکایی برای اقدام و فعالیت در حوزه‌های زیر با موانع تحریمی آمریکا روبرو نخواهند بود:

الف- رفع تحریم‌های مالی و بانکی:

بر اثر رفع این تحریم‌ها انجام عملیات مالی و بانکی با دولت ایران، بانک مرکزی ایران، موسسات مالی ایرانی و سایر اشخاص ایرانی شامل اعطای وام نقل و انتقال حساب بانکی شامل افتتاح حساب ایجاد روابط کارگزاری و پرداخت از طریق حساب بین بانکی در موسسات مالی غیرآمریکایی، سرمایه گذاری، خرید و فروش اوراق بهادار، ضمانت نامه خرید و فروش ارزهای خارجی شامل نقل و انتقال مرتبط با ریال، صدور اعتبارات اسنادی و معاملات بازارهای آتی کالا و اختیار ارائه خدمات پیام رسانی تخصصی مالی (سوئیفت) و تسهیل دسترسی مستقیم یا غیرمستقیم به آنها، خرید یا تحصیل اسکناس آمریکایی توسط دولت ایران و خرید پذیره نویسی یا ارائه خدمات مربوط به صدور اوراق قرضه دولت ایران مقدور می‌شود.

ب- رفع تحریم‌های مربوط به نفت گاز و پتروشیمی:

بر اثر رفع این تحریم‌ها خرید تحصیل فروش حمل و نقل یا بازاریابی نفت و فرآورده‌های نفتی شامل فرآورده‌های پالایش شده نفتی فرآورده‌های پتروشیمی یا گاز طبیعی شامل گاز طبیعی مایع به یا از ایران کمک سرمایه‌گذاری از جمله از طریق مشارکت در خدمات و فناوری که می‌تواند در رابطه با بخش انرژی ایران و توسعه منابع نفتی آن یا تولید داخلی فرآورده‌های نفتی پالایش و فرآورده‌های پتروشیمی مورد استفاده قرار بگیرند یا فعالیت در بخش انرژی ایران شامل شرکت ملی نفت ایران شرکت بازرگانی نفت ایران، نیکو، شرکت ملی نفتکش ایران و شرکت نفت ایران مقدور می‌شود.

رفع تحریم‌های مربوط به بیمه بر اثر رفع این تحریم‌ها ارائه خدمات مربوط به صدور بیمه نامه بیمه یا اتکایی در رابطه با فعالیت‌های سازگار با برجام شامل خدمات مربوط به صدور بیمه نامه، بیمه یا بیمه اتکایی در رابطه با فعالیت‌های بخش انرژی کشتیرانی و کشتی سازی ایران برای شرکت ملی نفت ایران شرکت ملی نفتکش ایران و یا برای کشتی‌هایی که نفت خام گاز طبیعی گاز طبیعی مایع نفت و فرآورده‌های پتروشیمی از یا به ایران هم می‌کنند مقدور می‌شود.

ت- رفع تحریم های مربوط به کشتیرانی کشتی سازی و بنادر:

بر اثر رفع این تحریمها تملک اداره کنترل یا بیمه کشتیهای مورد استفاده برای نقل و انتقال نفت خام فرآورده های نفتی شامل فرآورده های پالایش شده، فرآورده های پتروشیمی و یا گاز طبیعی شامل گاز طبیعی مایع، از یا به ایران اداره بنادر در ایران همکاری با بخش های کشتیرانی و کشتی سازی ایران، عاملیت اداره بندر در ایران، خدمات بندری از قبیل سوخت رسانی و بازبینی طبقه بندی و تامین مالی و فروش و اجاره و ارائه کشتی به ایران از جمله خطوط کشتیرانی جمهوری اسلامی ایران شرکت ملی نفتکش ایران شرکت خطوط کشتیرانی جنوب و شرکت های تابعه آنها مقدور می شود.

ج- به تحریم های مربوط به بخش خودروسازی:

بر اثر رفع این تحریمها اجرا یا تسهیل عملیات نقل و انتقال مالی یا سایر معاملات مربوط فروش عرضه یا انتقال کالا و خدمات مورد استفاده در ارتباط و بخش خودروسازی ایران مقدور می شود.

چ- رفع تحریم های مربوط به نرم افزار و فلزات (تحریم برجامی):

رفع این تحریمها فروش یا انتقال گرافیت فلزات خام یا نیمه ساخته از قبیل آلومینیوم، فولاد، زغال سنگ و نرم افزار برای یکپارچه سازی فرآیندهای صنعتی در رابطه با "به یا از" ایران به صورت مستقیم یا غیر مستقیم در رابطه با فعالیت های سازگار با برجام و فروش عرضه یا انتقال چنین موادی به بخش های انرژی، پتروشیمی، کشتیرانی و کشتی سازی ایران و بنادر ایران یا انجام یا تسهیل عملیات نقل و انتقال مالی یا ارائه خدمات برای اقدامات مذکور شامل بیمه و حمل و نقل مقدور خواهد شد.

ح- رفع تحریم های مربوط به بخش های آهن فولاد آلومینیوم و مس (تحریم ترامپ):

بر اثر رفع این تحریمها فعالیت اشخاص غیرآمریکایی که در بخش های آهن، فولاد، آلومینیوم و مس ایران حضور پیدا می کنند مالکیت کنترل و فعالیت هر نهادی که بخشی از صنایع آهن، فولاد، آلومینیوم و مس ایران است، مشارکت در فروش عرضه یا انتقال کالا یا خدمات مورد استفاده در رابطه با بخش های آهن فولاد آلومینیوم و مس به ایران خرید، اکتساب، فروش، انتقال یا بازاریابی بخش های آهن، محصولات آهنی، فولاد، محصولات فولادی، آلومینیوم و محصولات آلومینیومی، مس و محصولات مسی از ایران یا ارائه خدمات تبعی در حوزه های فوق الذکر و همچنین فعالیت موسسات مالی خارجی تراکنش های مالی جهت فروش عرضه یا انتقال کالا و خدمات مورد استفاده مرتبط و بخش های آهن فولاد آلومینیوم و مس به ایران را انجام یا تسهیل می نمایند. همچنین خرید، اکتساب، فروش، انتقال یا بازاریابی بخش های آهن، محصولات آهنی، فولاد، محصولات فولادی، آلومینیوم و محصولات آلومینیومی، مس و محصولات مسی مقدور می شود.

خ - رفع تحریم های بخش های ساخت وساز، معدن، تولید، منسوجات و بخش مالی:

در اثر رفع این تحریمها، فعالیت اشخاص غیرآمریکایی که در بخش های عمران، معدن، تولید، منسوجات و مالی در اقتصاد ایران حضور پیدا می کنند؛ مشارکت در فروش، عرضه، یا انتقال کالا و یا خدمات مورد استفاده در رابطه با بخش هایی از اقتصاد ایران، به یا از ایران؛ یا ارائه خدمات تبعی در حوزه های فوق الذکر؛ و فعالیت موسسات مالی خارجی که تراکنش های مالی جهت فروش، عرضه، یا انتقال کالا و خدمات مورد استفاده مرتبط بخش های تصریح شده از اقتصاد ایران به یا از ایران را انجام یا تسهیل می نمایند، مقدور می شود.

د - حوزه هواپیمایی:

بر اثر بازگشت آمریکا به برجام، امکان فروش، اجاره یا انتقال هواپیماهای مسافربری تجاری، خدمات جانبی و لوازم یدکی، نرم افزارهای مرتبط با آن و تعمیر و نگهداری و بازبینی های ایمنی و ضمانت های مربوط نیز ولو برای اشخاص آمریکایی مقدور خواهد شد.

ذ - صادرات فرش و اقلام خوراکی :

امکان صادرات فرش و اقلام خوراکی از ایران به آمریکا مقدور خواهد شد.

بدین ترتیب و بنابراین نتایج تمامی تحریم های موضوعی علیه اقتصاد ایران شامل تحریم های قبل از برجام (مالی و بانکی، بیمه، انرژی و پتروشیمی، کشتی رانی، کشتی سازی و بخش بنادر، طلا و فلزات گرانبها، نرم افزار، صنعت خودرو، فروش هواپیما و خدمات مربوطه، و واردات فرش و مواد غذایی از ایران)؛ و تحریم های بعد از برجام، زمان ترامپ (صنایع فلزات ایران، صنایع معدنی، عم ران، صنایع نساجی، تولید) رفع خواهند شد.

در صورتی که در وین توافق حاصل شود، آمریکا اجرای قوانین کنگره به شرح زیر را متوقف می کند و لذا این تحریم ها فاقد آثار اجرایی خواهند بود:

bull& قانون مجوز دفاعی سال (۲۰۱۲م)

bull& قانون کاهش تهدید ایران و حقوق بشر سوریه (۲۰۱۲م)

bull& قانون آزادی ایران و مبارزه با اشاعه (۲۰۱۲ م)

• قانون تحریم‌های ایران

در مورد قوانین لغو روایید و قانون مبارزه با دشمنان آمریکا از طریق تحریم (کاتسا) ایالات متحده متعهد است که هیچ یک از مفاد آنها اجرای کامل تعهدات برجامی توسط آمریکا را خدشه دار نکند. این بدان معنی است که هر دو قانون بر اجرای کامل تعهدات برجامی آمریکا بالاتر خواهند بود. چنانچه خلاف آن ثابت شود، در واقع نقض تعهدات آمریکا ذیل برجام تلقی خواهد شد، که می‌تواند با واکنش جمهوری اسلامی ایران بر اساس حقوق خود مندرج در بندهای ۲۶ و ۳۶ برجام مواجه گردد.

آمریکا همچنین در صورت توافق کامل فرمان‌های اجرایی زیر را لغو می‌کند:

مربوط به قبل از برجام:

• فرمان اجرایی ۱۳۷۵۴،

• فرمان اجرایی ۱۳۵۹۰،

• فرمان اجرایی ۱۳۶۲۲،

• فرمان اجرایی ۱۳۶۴۵،

• فرمان اجرایی ۱۳۶۲۸،

مربوط به زمان ترامپ:

• بخشی از فرمان اجرایی ۱۳۸۴۶،

• فرمان اجرایی ۱۳۷۸۱ (تحریم صنایع فلزات ایران)،

• فرمان اجرایی ۱۳۹۰۲ (تحریم صنایع معدنی، عمران، نساجی و تولید)،

• فرمان اجرایی ۱۳۸۷۶ (تحریم علیه دفتر مقام معظم رهبری و مجموعه‌های وابسته)،

همچنین شناسایی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به عنوان به اصطلاح سازمان تروریستی خارجی ابطال خواهد شد.

علاوه بر این بیش از هزار شخص حقیقی و حقوقی (فرد، نهاد، کشتی و هواپیما) از فهرست تحریم‌های آمریکا خارج

می‌شوند.

این فهرست شامل:

• تمامی بانکها و موسسات مالی (به جز یک مورد)،

• تمامی شرکت‌های بیمه‌ای،

• تمامی شرکت‌های نفتی، پتروشیمی و پالایشگاه‌های ایرانی،

• اغلب شرکت‌های حمل و نقل، کشتیرانی و کشتی‌سازی،

• اغلب شرکت‌های بزرگ در زمینه فلزات،

• سازمان انرژی اتمی و شرکت‌ها و موسسات پژوهشی وابسته به آن،

• سازمان‌ها و شرکت‌های بزرگ در حوزه‌های انرژی، نیروگاهی، صنعتی، تجاری و اقتصادی،

آمریکا همچنین اقدامات مکمل تحریم به شرح زیر را مورد بازنگری، اصلاح یا ابطال قرار خواهد داد به نحوی که منعکس کننده لغو تحریم‌ها باشد:

• توصیه‌نامه شبکه مقابله با جرایم مالی (فین سن) در مورد ایران (می و اکتبر ۲۰۱۸)؛

bull& توصیه نامه دریانوردی جهانی(می ۲۰۲۰):

bull& توصیه نامه دفتر کنترل داراییهای خارجی (اوفک)

در مورد صنایع هوانوردی ایران (جولای ۲۰۱۹):

bull& توصیه نامه دفتر کنترل داراییهای خارجی(اوفک) در مورد حمل و نقل دریایی محصولات نفتی (مارس ۲۰۱۹):

bull& توصیه نامه دفتر کنترل داراییهای خارجی (اوفک) در مورد حمل و نقل دریایی محصولات نفتی (سپتامبر ۲۰۱۹):

bull& در مورد کانال مالی سوئیس (اکتبر ۲۰۱۹)، آمریکا آماده ابطال آن می‌باشد، زیرا بازنگری آن مستلزم تغییرات بسیار کلی با توجه به تغییر نظام تحریمها خواهد بود، ولی در صورت تمایل ایران، آمریکا آماده بازنگری آن است؛

bull& توصیه نامه وزارت امور خارجه در مورد صادرات محصولات فلزی به ایران (دسامبر ۲۰۱۹):

bull& مجوزهای مربوط به صنعت هواپیمایی، و واردات فرش و مواد غذایی از ایران به آمریکا؛

bull& درج راهنماها و سؤالات متداول (اف ای کیو) در سایت اوفک.

در عین حال آمریکا حاضر به رفع بخشی از تحریمهای خود، شامل "تحریمهای اولیه" که افراد و نهادهای آمریکایی را از مبادلات اقتصادی با ایران منع می‌کند و از سالهای آغازین انقلاب اسلامی برقرار و به تدریج انباشته شده است، و نیز فهرستی از افراد و نهادهای ایرانی که به بهانه‌های غیرهسته‌ای وضع شده‌اند (مثل به اصطلاح تروریسم، موشکی، حقوق بشر و ...) نمی‌باشد و جمهوری اسلامی ایران نیز اساساً هیچ‌گاه در مورد این موضوعات مذاکره نکرده و نمی‌کند.

لازم به یادآوری است که مذاکرات وین با کشورهای ۴+۱، و از طریق آنان با آمریکا، صورت گرفته است. مذاکرات غیرمستقیم سختی‌ها و محدودیت‌های خود را دارد: زمانبر است، و به سادگی در معرض سوءتفاهم قرار می‌گیرد. با این حال با توجه به سیاست اصولی کشور مبنی بر عدم مذاکره مستقیم با آمریکا، تلاش گردید با استفاده از مذاکرات مستمر و طولانی با بقیه اعضای برجام، و تبادل مرتب متون کتبی، حتی الامکان راه هرگونه سوءتفاهم و یا سوءاستفاده بسته شود.

تعهدات هسته‌ای ایران در توافق وین

چنانچه در وین توافق حاصل آید و آمریکا اقدامات فوق را انجام و تحریمهای ذکر شده را رفع نماید، جمهوری اسلامی ایران نیز — همانگونه که در سیاست‌های قطعی نظام اعلام شده است — پس از راستی آزمایی رفع تحریمها (که در مورد شیوه‌های آن نیز مذاکرات مبسوطی صورت گرفته است)، به تعهدات خود در برجام باز خواهد گشت.

طی ماه‌های اخیر بدون هیچ تردیدی اثبات شد که علیرغم برخی جنجال‌ها، تعهدات هسته‌ای ایران در برجام به گونه‌ای طراحی و توافق شده بود که جمهوری اسلامی ایران — ضمن اجرای دقیق و با حسن نیت همه آنها — براساس یک طرح مدون و دقیق علمی و فنی در هشت سال نخست (یعنی حداکثر تا دو سال دیگر) با پذیرش بعضی نظارت‌ها و اقدامات شفاف ساز، و برخی محدودیت‌ها، نه تنها برنامه هسته‌ای خود را از دیدگاه بین المللی تثبیت کرده، بلکه تمام پایه‌های علمی و کاربردی لازم را با یک برنامه تحقیق و توسعه پیشرفته برای حرکت به سمت غنی‌سازی صنعتی و تجاری با بهره‌برداری از بهترین و پی شرفته‌ترین سانتریفیوژهای خود و در اقتصادی ترین شکل و با بالاترین بهره‌وری برقرار ساخته است.

همانگونه که در بخش‌های قبلی تشریح شد، پس از طی دوره هشت و نیم ساله محدودیت (سال ۱۴۰۲ش)، ظرفیت غنی‌سازی ایران بر اساس برنامه‌ریزی‌های سازمان انرژی اتمی برای تکمیل، تولید و راه‌اندازی سانتریفیوژهای پیشرفته توسعه خواهد یافت. محدودیت‌های پذیرفته شده در برجام همگی زماندار بودند و هیچ یک از نیازهای فوری و حیاتی کشور در حوزه هسته‌ای را تعطیل نکرده‌اند.

مهمترین اقدامات نظارتی و شفاف ساز، و محدودیت‌های پذیرفته شده در برجام — که در صورت توافق در وین مجدداً اجرا خواهند شد — شامل موارد زیر است:

bull& اجرای داوطلبانه پروتکل الحاقی و نظارت حساب شده بر تعهدات برجامی؛

bull& غنی سازی اورانیوم در سطح حداکثر ۳/۶۷ درصد؛

bull& استفاده از حداکثر ۶۱۰۴ دستگاه سانتریفیوژ IR-1؛

bull& حفظ حداکثر ۳۰۰ کیلو مواد غنی شده، و معاوضه مازاد آن با کیک زرد؛

• تبدیل راکتور آب سنگین اراک به یک راکتور نوین ولی بدون خطرات اشعاعی، با حفظ ماهیت آب سنگین آن.

همانگونه که در بخش های قبلی تبیین شد، در نتیجه پذیرش این نظارت ها و محدودیت ها، علاوه بر این که تحریم ها رفع و قطعنامه های فصل هفتمی شورای امنیت ملل متحد لغو شدند:

• قدرتهای جهانی برنامه هسته ای صلح آمیز جمهوری اسلامی ایران را به رسمیت شناخته و اعمال حقوق هسته ای ملت ایران را در چهارچوب معاهدات بین المللی محترم شمردند؛

• برنامه هسته ای ایران که با قلب حقایق و به ناحق به عنوان تهدیدی برای صلح و امنیت بین المللی معرفی شده بود، به موضوعی برای همکاری بین المللی با سایر کشورها در قالب استانداردهای بین المللی تبدیل گردید؛

• ایران به عنوان یک قدرت دارای فناوری هسته ای و برخوردار از برنامه هسته ای صلح آمیز، از جمله چرخه کامل سوخت و غنی سازی، توسط سازمان ملل متحد مورد شناسایی قرار گرفت؛

• همه تأسیسات و مراکز هسته ای و برنامه غنی سازی ایران بدون حتی یک روز توقف یا تعلیق به کار خود ادامه داد؛

• کار تحقیق و توسعه بر روی کلیه سانتریفیوژهای کلیدی و پیشرفته ایران از جمله ۴-IR-۶، ۵-IR، ۸-IR و ادامه یافت؛

• تمامی زیرساخت های برنامه هسته ای ایران حفظ شد، هیچ تأسیسات یا تجهیزاتی به شمول حتی یک سانتریفیوژ، از بین نرفت و تمامی ظرفیت ها و قابلیت ها در جای خود باقی ماند.

به رغم همه تبلیغات، در زمان کاهش تعهدات هسته ای ایران طی دو سال گذشته به وضوح اثبات گردید که چگونه ظرفیت های هسته ای ایران قبل از اعمال محدودیت های برجانی بعضاً حتی در کمتر از یک روز با شرایط بهتر و پیشرفته تر احیا و عملیاتی گردید. ملاحظه مجدد جدول مقایسه شرایط هسته ای کشور در سال ۱۳۹۲ و سال ۱۴۰۰ نشان می دهد که تمام ظرفیت ها به سرعت قابل بازیابی است. لذا در پی یک توافق احتمالی در وین شرایط ذیل دوباره به صورت موقت و حداکثر برای چهار سال دیگر برقرار خواهد شد:

• غنی سازی با ۵۰۶۰ سانتریفیوژ ۱-IR،

• استقرار شش آبشار متشکل از ۱۰۴۴ سانتریفیوژ ۱-IR در فردو به صورت آماده (دو آبشار در حال چرخش)،

• حفظ بیش از هزار سانتریفیوژ ۲۳-IR در انبار،

• حفظ صدها سانتریفیوژ پیشرفته ۴-IR و ۶-IR در انبار،

• ادامه تولید سانتریفیوژها و قطعات آنها بر اساس برنامه سازمان انرژی اتمی،

• ادامه ساخت مرکز جدید مونتاژ سانتریفیوژ،

• حفظ ۳۰۰ کیلو مواد غنی شده و معاوضه حدود ۳۵۰۰ کیلوگرم مازاد با کیک زرد،

• ادامه کار تحقیق و توسعه بر روی کلیه سانتریفیوژهای کلیدی و پیشرفته ایران از جمله ۵-IR، ۴-IR، ۲۳-IR،

۷-IR، ۶S-IR، ۶-IR و ۸-IR. البته کاهش تعهدات هسته ای طی دو سال گذشته، رشد قابل توجه فناوری هسته ای و دانش غنی سازی کشور را نیز به ویژه در غنی سازی در سطوح بالا (۶۰ درصد) به دنبال داشته است،

• ادامه ساخت راکتور نوین آب سنگین اراک با همکاری چین.

منبع: انتخاب